

LARVIK KOMMUNE
Postboks 2020
3255 LARVIK

Deres ref.:	Vår ref.:	Dato:
	Sak/dok.: 18/00156-167	25.01.2023
	Ark.: 326.12	

Vedtak i navnesak 2021/396 - Raugland i Larvik kommune

Statens kartverk har i dag gjort vedtak om skrivemåten av følgende stedsnavn i Larvik kommune:

- **Raugland** (navnegard, fellesnavn for gard 4034 og 4035)
- **Vestre Raugland** (gard 4034)
- **Vestre Raugland** (bruk 4034/1)
- **Vestre Raugland** (bruk 4034/3)
- **Østre Raugland** (gard 4035)
- **Østre Raugland** (bruk 4035/1)
- **Østre Raugland** (bruk 4035/3)

Vedtaket er gjort med hjemmel i § 7 tredje ledd i lov om stadnamn.

Bakgrunn

Larvik kommune ønsket å gjenåpne en sak fra 1992 for navnene Rugland/Raugland, Østre Rugland/Østre Raugland og Vestre Rugland/Vestre Raugland. Det ble avgjort at navnene skulle få ny behandling, jf. stadnamnlova § 10, se brev av 29.09.2021. Navnesaken er reist for å fastsette rett skrivemåte for offentlig bruk.

Rettslig grunnlag

Når skrivemåten av et stedsnavn skal fastsettes for offentlig bruk, er hovedregelen at det skal tas utgangspunkt i den nedarva lokale uttalen av navnet. Skrivemåten skal følge gjeldende rettskrivingsprinsipper for norsk, jf. § 4 første ledd i loven. Skrivemåten skal være praktisk og ikke skygge for meningsinnholdet i navnet, jf. § 1 første ledd.

I *utfyllende regler om skrivemåten av norske stadnamn* er det mer detaljerte bestemmelser om hvordan stedsnavn skal normeres.

I tillegg må det tas hensyn til normeringspraksisen i området og skrifttradisjonen for navnet saken gjelder, og hva som er registrert i Sentralt stedsnavnregister (SSR) fra før. Lokale ønsker fra dem som har uttalerett, skal også vektlegges. Det skal legges særlig vekt på ønsket til

www.kartverket.no

Kartverket Besøksadresse: Kartverksveien 21 Hønefoss Postadresse: Postboks 600 Sentrum, 3507 Hønefoss
Telefon: 08700 Telefax: 32 11 81 01 E-post: post@kartverket.no Organisasjonsnummer: 971 040 238

eieren når saken gjelder bruksnavn, og skrivemåten som eieren ønsker, ligger innenfor regelverket.

Skrivemåten av slektsnavn skal ikke påvirke skrivemåten av stedsnavn. Vedtak som gjelder skrivemåten av stedsnavn, får heller ikke følger for skrivemåten av slektsnavn.

Uttale, meningsinnhold og skriftradisjon

Norske Gaardnavne har oppslagsformen Rugland vestre og Rugland østre og med uttaleopplysningen /ru`vvlann/ «[ogsaa opg. /røu`Lann/]».

Navnet er forklart som «Rugland, Land, brugt til Dyrkning af Rug (rugr); jfr. Byggland som Gaardnavn (Ramnes GN. 101).

De eldre skrivemåtene er Rughland (ca. 1400), a Rugh(lande) fra 1412, Roglandt fra mellom 1520 og 1570, Roglandt fra ca. 1574, Rouland fra 1593, Roland fra 1600, Roffland fra 1604, Rouland, Rouffland fra 1625, Roland vestre og Roland østre fra 1666, og Roeland vestre og Roeland østre fra 1723.

Herredsregisteret (1947) viser til uttalen /ræu`Lann/ med merknaden «NGs/Ru`vvlann/ har jeg ikke hørt. Gn 34 er garden om på kartet helt feilaktig ble kalt Bøvre (se dette). Navnet skrives på stedet oftest Rougland».

Herredsregisteret (1998) har også registrert noen andre navn der forleddet er forklart som ordet *rug*, men disse har uttalen /ru:-/ (Ruglegda, Rugbråtan, Rugså). Norske Gaardnavne har et navn Rugrydningen fra Hedrum med uttalen /rú`rønningen/.

Bustadnamnregisteret (1951) har uttalen /ræ`uLann/.

Bygdeboken av Lorens Berg fra 1911 bruker skrivemåten Rugland, og skriver om navnet «Paa gammelnorsk Rugland, land brukt til dyrkning av rug». I tillegg til de eldre skrivemåtene fra Norske Gaardnavne er Rwgland (1456) oppført.

I bygdeboken fra 1992 av Astri Jahnsen (Bind III del 1) er gårdene oppført som Rugland Vestre – Raugland og Rugland Østre – Raugland. Her står det ikke noe om navnet eller uttalen, men Ruglandsvenna og Ruglandsøyene er ført som lokalitetsnavn i området.

I bygdeboken (prøvehefte) fra 1976 (Gunnar Christie Wasberg) er Rugland brukt.

Navnet skrives *Rugland* på rektangelkart fra 1893, 1910, 1925 og på Norge 1:50 000 fra 1968, 1979, 1993 og 2006, og *Revland* på rektangelkart fra 1934, 1950, 1958 og Norge 1:50 000 fra 1952. På økonomisk kartverk fra 1959 finner vi *Raugland* og *Raugland* ø.

I både 1838-matrikkelen, 1886-matrikkelen og 1904-matrikkelen er gard 34 (i dag 4034) skrevet *Rugland vestre* og gard 35 (i dag 4035) skrevet *Rugland østre*. Det samme gjelder de underliggende brukene som var opprettet på de respektive tidspunktene.

I matrikkelutkastet av 1950 er gard 34 og bruk 34/1 skrevet *Rugland*. Bruk 34/3 har bruksnavnet *Raugland vestre*. Gard 35 og bruk 35/1 har navnet *Raugland østre*, bruk 35/3 har navnet *Rugland østre*.

I dagens matrikkel heter bruk 4034/1 *Rugland*, bruk 4034/3 heter *Raugland vestre*, og bruk 4035/1 og 4035/3 heter *Raugland østre*.

Bruk 4034/17, som ble opprettet fra bruk 4034/1 i 1965, heter i dagens matrikkel *Rugland vestre areal*. Dette regner vi ikke som et nedarvet stedsnavn. Bruk 4034/17 behøver derfor ikke å ha et bruksnavn i SSR.

Bøvre

På arkivkortet i herredsregisteret (1947) for navnet Bøvre /bø`vrø/ står det blant annet «Mannen som bor på garden, heter Bøvre. Bøvre er et gards- og familienavn fra Biri og har ingen ting å gjøre på kartet. Eierne kom hit for 40 år siden. Han var selv ikke klar over at navnet hans var kommet på kartet før tyskerne en dag under krigen kom og spurte om dette var Bøvre (...) Garden heter Rugland (gn 34), på kartet skrevet Revland».

Vi finner *Bøvre* på rektangelkartene fra 1934, 1950 og 1958, på Norge 1:50 000 fra 1952 og på økonomisk kartverk fra 1959.

Høringsvar og tilråding

Kartverket sendte saken til uttalelse og kunngjøring i Larvik kommune i brev datert 29.09.2021, i tråd med § 8 i loven.

Larvik kommune har mottatt seks høringsuttalelser, og har også levert en egen uttalelse, der de skriver at den riktige skrivemåten er *Raugland*, som er den lokale uttalen av navnet. I høringsuttalelsene ellers er alle enige om at skrivemåten bør være *Raugland*. Uttalen oppgis å være «RAUland», «Rævlann» og «Rauland». I en uttalelse oppgis det at hyttefolk utenfra (som Kongsberg, Drammen og Oslo) bruker uttalen «Ræuglandstranda», mens vedkommende, som er fra området, sier «Rævlandstranda».

En person mener den ene garden heter *Bøvre*, da den så lenge vedkommende kan huske har hatt dette navnet, etter etternavnet til eierne. Den samme personen mener at *Rugland østre* bør hete *Raugland* (uttalt «Rauland»).

Tilrådommen fra Språkrådet viser til de alternative måtene å skrive navnet på, *Rugland*, *Raugland* og *Rauland*, og mener at ingen av skrivemåtene er ideelle. Det poengteres samtidig at alle skrivemåtene er innenfor regelverket. Språkrådet tilrår skrivemåten *Rauland*, men skriver at også skrivemåtene *Rugland* og *Raugland* er innenfor regelverket, jf. brev datert 08.06.2022.

Kartverkets vurdering

Språkrådet skriver altså at det er argumenter både for og mot alle skrivemåtene, *Rugland*, *Rauland* og *Raugland*. De tilrår skrivemåten *Rauland* etter hovedregelen i lov om stadnamn, § 4 første ledd første punktum, som sier at «[d]ersom ikkje anna er fastsett i denne lova, skal det ved fastsetjing av skrivemåten av stadnamn takast utgangspunkt i den nedervde lokale uttalen». Språkrådet mener likevel at både skrivemåten *Rugland* og skrivemåten *Raugland* er innenfor regelverket.

Skrivemåten *Rugland* ivaretar best navnets opprinnelige betydning, som i henhold til Norske Gaardnavne altså er land brukt til dyrking av rug. Skrivemåten *Rugland* oppfylder derfor best formålsparagrafen i loven, § 1 første ledd, som lyder: «Formålet med denne lova er å ta vare på stadnamn som språklege kulturminne, gi dei ei skriftform som er praktisk, og som ikkje skyggjer for meiningsinnhaldet i namnet (...)». Skrivemåten *Rauland*, derimot, kan skygge for navnets meningsinnhold, da *rau* kan lede tanken mot fargen rød.

Skrivemåten *Rugland* er også i overensstemmelse med loven § 4 første ledd annet punktum som sier at «[s]krivemåten skal følgje gjeldande rettskrivingsprinsipp for norsk (...)». Ifølge loven § 4 annet ledd kan en fravike gjeldende rettskriving og rettskrivingsprinsipper hvis en skrivemåte har vært lenge i bruk, og er velkjent og innarbeida. Forskrift om stadnamn § 1

fjerde ledd beskriver nærmere hvilke kriterier som skal spille inn hvis denne unntaksregelen vurderes:

- a. om skrivemåten kan medvirke til at meningsinnholdet i navnet ikke kjem tydeleg fram
- b. om skrivemåten kan endre den nedervde lokale uttalen av navnet
- c. kor lang og dominerande tradisjon skrivemåten har på namneobjektet
- d. kor stor semje det er om skrivemåten lokalt

Bokstav a: Både skrivemåten *Rauland* og skrivemåten *Raugland* kan medvirke til at navnets meningsinnhold ikke kommer klart fram. Vi mener likevel at skrivemåten *Raugland* ikke har den samme umiddelbare risikoen for feiltolkning som skrivemåten *Rauland*.

Bokstav b: Den ene høringsuttalelsen som omhandler uttalen til ikke lokale personer viser at skrivemåten *Raugland*(*stranda*) kan medføre en leseuttale med uttalt -g hos dem som ikke er kjent med den lokale uttalen. De øvrige uttaleopplysningene viser for øvrig at de lokale oppfatter at skrivemåten *Raugland* er i overensstemmelse med den lokale uttalen, og altså ikke medfører en uttale med uttalt -g.

Bokstav c: Hverken *Rauland* eller *Raugland* har en dominerende skrifttradisjon. Skrivemåten *Raugland* finner vi for øvrig i matrikkelutkastet 1950, i dagens matrikkel og på førsteutkastet av økonomisk kartverk.

Bokstav d: Høringsuttalelsene, inkludert Larvik kommunes uttalelse, er samstemte i ønsket om skrivemåten *Raugland*.

Det finnes altså argumenter både for og mot alle de tre skrivemåtene i regelverket, og det er ikke noe åpenbart riktig valg. Vi velger å legge vekt på det samstemte lokale ønsket, og fastsetter *Raugland* som offentlig skrivemåte.

Når det gjelder navnet *Bøvre*, er det ingen av gardene eller brukene som har dette navnet i noen av matriklene. Navnet finnes heller ikke i SSR. Vi har ikke mottatt noen uttalelse fra eier av bruk 4034/1. Ifølge opplysningene i herredsregisteret skulle ikke navnet ha vært nedtegnet på kart. Vi registrerer derfor *Vestre Raugland* som navn på både gard 4034 og bruk 4034/1, i tillegg til bruk 4034/3, i SSR.

Retningsordene *vestre* og *østre* settes foran gårds- og bruksnavnene i samsvar med vanlige norske ordstillingsregler.

Kunngjøring

Kommunen skal sørge for at vedtaket gjøres kjent for de partene i kommunen som har klagerett etter § 12 første ledd i loven, og som ikke er adressater i dette brevet, jf. § 9 i forskrift om stadnamn. Kommunen oppfordres også til å informere innbyggerne i kommunen, f.eks. med notis i ei lokalavis og på nettsidene sine.

Når vedtaket gjelder skrivemåten av bruksnavn, skal kommunen sende melding om vedtaket direkte til eierne av bruket.

Bruksnavn

Vedtaket om skrivemåten av gardsnavn skal som hovedregel være retningsgivende for skrivemåten av bruksnavn som er identisk med gardsnavnet, eller der gardsnavnet inngår som en del av bruksnavnet. Men etter § 5 tredje ledd i lov om stadnamn har eieren rett til å fastsette en annen skrivemåte av navn på eget bruk enn den som følger av § 4 første ledd i loven. Forutsetningen er at han/hun kan dokumentere at skrivemåten har vært i offentlig bruk som bruksnavn (på offentlig kart, på skilt, i matrikkelen, skjøte e.l.). I så fall må eieren sende

krav om det til Kartverket og legge ved slik dokumentasjon. Klageretten for navnet i andre funksjoner, f.eks. gardsnavnet, faller da bort. Kartverket er formelt vedtaksorgan også for skrivemåten av bruksnavn fastsatt av eieren.

Bruk av vedtatte skrivemåter

Vi vil minne om reglene i stedsnavnloven om plikt til å bruke vedtatte skrivemåter, jf. § 11, spesielt første setning, som har denne ordlyden: «Når skrivemåten av eit stadnamn er fastsett etter denne lova og ført inn i stadnamnregisteret, skal han brukast av eige tiltak av dei som er nemnde i § 1 tredje ledd.» Det vil si organer for stat, fylkeskommune og kommune samt selskaper som det offentlige eier fullt ut.

Vi presiserer at lov om stadnamn regulerer *offentlig* bruk av stedsnavn. Privatpersoner og bedrifter som ikke er heleide av det offentlige, er derfor ikke pålagt å følge vedtatte skrivemåter.

Når det samme navnet er brukt om ulike navneobjekter på samme sted, skal skrivemåten i primærfunksjonen som hovedregel være retningsgivende for skrivemåten i de andre funksjonene. Dersom dette vedtaket blir stående uten at det blir påklagd, legger vi derfor til grunn at kommunen vedtar samme skrivemåten i ev. adressenavn og adressetilleggsnavn der navnet blir brukt.

Når det er gjort vedtak om adressenavn, adressetilleggsnavn og kretsnavn (grunn-, valg-, skolekrets og kirkesokn), skal den vedtatte skrivemåten legges inn i matrikkelen, og adressenavn i SSR vil bli oppdatert fra matrikkelen. Vedtak om adressenavn skal fortsatt sendes til bl.a. Kartverket, jf. § 9 fjerde ledd i forskrift om stadnamn.

Kartverket fører den vedtatte skrivemåten av bruksnavn i SSR, og skrivemåten hentes inn i matrikkelen derifra.

Klage

Vedtaket om skrivemåten kan etter § 12 i lov om stadnamn påklages av dem som etter § 6 bokstav a til c har rett til å ta opp saker om skrivemåten av stedsnavn. Klagefristen er tre uker fra meldinga om vedtaket er kommet fram til mottaker, jf. § 9 i forskrift om stadnamn. Dersom meldinga skjer med offentlig kunngjøring, starter klagefristen fra den dagen vedtaket blir kunngjort første gang. De som har klagerett, har rett til å se saksdokumentene, som er arkivert hos vedtaksorganet. Det er anledning til å søke om utsatt iverksetting av vedtaket til klagefristen er ute eller klagen er avgjort.

En eventuell klage skal sendes til Kartverket med kopi til kommunen. Klagen skal grunngis, og grunngivinga må behandle alle navn eller navneledd klagen gjelder.

Når man tar opp en klagesak, gjelder de samme saksbehandlingsreglene som for navnesaker ellers. Dersom vedtaket blir opprettholdt, sender Kartverket saken videre til klagenemnda for stedsnavnsaker, som er oppnevnt av Kulturdepartementet.

Med vennlig hilsen

Jon Arne Trollvik
Fylkeskartsjef

Christian Mathiesen
saksbehandler stedsnavn

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Lenker: [Lov om stadnamn](#)

[Forskrift om stadnamn](#)
[Utfyllende regler om skrivemåten av norske stadnamn](#)

Vedlegg: Språkrådets tilråding

Mottaker: Larvik kommune

Kopi: Språkrådet
Jon Arne Trollvik, LD - FKK Skien (LK2SKI)